

บทคัดย่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มที่ 2

(ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา)

โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้

เรื่อง (ภาษาไทย): เรื่องเล่าตำนานในชุมชนท้องถิ่นอีสานกับความหมายใน
มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

(ภาษาอังกฤษ) Myths in Northeast Local Communities and Meaning in
Aspects of Cultural History.

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

ปีที่พิมพ์ 2553

โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ของกลุ่มยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กลุ่ม 2) ผู้วิจัยต้องการนำเสนอในประเด็นเรื่อง “เรื่องเล่าตำนานในชุมชนท้องถิ่นอีสานกับความหมายในมิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม” ทั้งนี้ได้อาศัยข้อคิดผลการศึกษาค้นคว้าของกลุ่มยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มที่ 2 (ร้อยเอ็ด สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย และนครราชสีมา) โดยมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลเรื่องเล่าตำนานในชุมชนท้องถิ่นอีสานเป็นหลัก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 เรื่อง ที่ได้ศึกษาต่างเรื่องต่างพื้นที่กันทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ความหมายของตำนาน เรื่องเล่า ท้องถิ่น และประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ตำนานมีความสัมพันธ์กับความเชื่อของกลุ่มชนต่างๆ ในส่วนของขนบและอิทธิพลของการเขียนประวัติศาสตร์แบบตำนานในบริบทของสังคมไทย ก็พบว่าได้รับอิทธิพลมาจากงานเขียนทางศาสนา นอกจากนี้ตำนานยังมีบทบาทความหมายในการอธิบายมิติวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และยังใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้มองเห็นและเข้าใจมิติประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมอีสานได้ในหลากหลายมิติ พัฒนาการความคิดว่าด้วยประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชาวอีสานนี้สามารถจำแนกออกตามช่วงเวลาเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรก คือ ตำนานกับการสร้างสำนึกความเป็นลาว ช่วงที่สอง คือ ตำนานกับการสร้างสำนึกตอบโต้อำนาจรัฐไทย และช่วงที่สาม คือ ตำนานกับการปรับเปลี่ยนสำนึกให้กลายเป็นไทย

คำสำคัญ (Keywords) :

(ภาษาไทย): เรื่องเล่า, ตำนาน, ความหมาย, ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม, ท้องถิ่นอีสาน

(ภาษาอังกฤษ): Narrative, Myth, Meaning, Cultural History, Northeast Local